

نقد مستلزم همدلی و هم‌زبانی است

رئیس فرهنگستان علوم با بیان اینکه نقد مستلزم همدلی و هم‌زبانی است گفت: کسی می‌تواند هگل را نقد کند که ارتباطی بین او و هگل وجود داشته باشد. من اگر کانت را فیلسوف ندانم چگونه می‌توانم کانت را نقد کنم.

رئیس فرهنگستان علوم با بیان اینکه نقد مستلزم همدلی و هم‌زبانی است گفت: کسی می‌تواند هگل را نقد کند که ارتباطی بین او و هگل وجود داشته باشد. من اگر کانت را فیلسوف ندانم چگونه می‌توانم کانت را نقد کنم.

به گزارش خبرنگار مهر، آئین رونمایی از فصلنامه «نقد کتاب کلام، فلسفه، عرفان» با حضور رضا داوری اردکانی، رئیس فرهنگستان علوم، کریم مجتهدی، عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، مجید غلامی جلیسه، مدیرعامل خانه کتاب، مالک شجاعی جشوقانی، سردبیر فصلنامه و جمعی از اساتید و صاحب نظران حوزه فلسفه، امروز ۱۵ بهمن در سرای اهل قلم برگزار شد.

دکتر رضا داوری اردکانی در مراسم رونمایی از فصل نامه «نقد کتاب کلام، فلسفه، عرفان» در ابتدای سخنانش گفت: نقد، برای ما مشکل است به ویژه نقد فلسفی. من در سال ۳۴ یا ۳۵ کمابیش با مجلاتی که کار نقد و نقدکتاب داشته اند همراهی داشته ام. ایرج افشار که اهل کتاب بود و به تعبیری کتاب شناس، کتاب دوست و کتابدان بود و در آن زمان مجله نقدی منتشر می کرد که انتشارات نیل منتشر می شد و من در همه شماره های آن مطلب داشتم. تجربه ما از همان سال ها این است که ما نقد نداشتیم؛ یعنی اگر کتاب نقد داشتیم صورت کتاب را نقد می کردیم.

وی در ادامه افزود: ما کتاب متوسط را می پسندیم. البته ما حق داریم که این کتاب ها را دوست داشته باشیم اما نظر من این است که این کتاب ها را بر دیگر کتاب ها ترجیح می دهیم. آنها را به کتاب های فلسفی که ما را برمی انگیزد و قاعدتا ما آنها را دوست نداریم ترجیح می دهیم. در واقع خاصیت فلسفه این است که بازخواست و سوال می کند اینگونه مسائل را ما دوست نداریم و چون دوست نداریم از کنار آن رد می شویم.

داوری تأکید کرد: به هر حال فلسفه معقول ثانی است و جای آن در فطرت ثانی است یا به تعبیری ساحت دوم است. ما فلسفه را به ساحت اول می آوریم و آن را علمی می کنیم. البته علم به معنی اصطلاحی لفظی آن را به کار می برم چون که علم از ساحت اول است.

وی افزود: افلاطون در صدر تاریخ فلسفه و کانت در صدر تمدن جدید می گویند که فلسفه آموختنی نیست. استادان فلسفه خودشان مدرسه دارند و شاگردان بزرگی دارند. ارسطو اگر ارسطو است چیزی دارد که از استادش بیشتر است و استادش را درس داده است. همواره شاگردان، استاد استادانشان هستند. هایدگر، استاد هوسرل است. به کارنامه هوسرل نگاه کنید ببینید این درست است یا خیر.

وی افزود: در زمانه ما فلسفه به علم فلسفه تبدیل شد؛ یعنی فلسفه در عین حال که وجود ندارد اما وجود دارد. در کشور ما خوشبختانه تیراژ کتاب های فلسفی خوب است. اما سوال این است که از ۵۰۰ تا ۶۰۰ کتابی که از فلسفه در ۲۰ سال اخیر ترجمه شده است. چند تا از آنها را که بنده که معلم فلسفه هستم می توانم بخوانم و بفهمم؟ من کسی را ملامت نمی کنم بلکه همه دارند کاری می کنند که زبان فارسی ما را با فلسفه هماهنگ کنند. زبان ما هنوز زبانی ناپخته است.

داوری تصریح کرد: ما در کار نقد مشکل داریم. ما به آسانی مخالفت و نفی می کنیم اما نقد چیز دیگری است. نقد مستلزم همدلی و هم‌زبانی است. کسی می‌تواند هگل را نقد کند که ارتباطی بین او و هگل وجود داشته باشد. من اگر کانت را فیلسوف ندانم چگونه می‌توانم کانت را نقد کنم؟ ابتدا باید بپذیرم فیلسوف است تا بتوانم وجهی برای نقد بپذیرم و آن را نقد کنم. ما شرایط نقد کتاب نداریم این مجلات آغاز کنندگان راه هستند.

وی در پایان سخنانش تأکید کرد: کسانی که می‌گویند من فلسفه ای را دوست دارم و کتاب فلسفه دیگری را نمی‌توانم بخوانم اینها مزخرف است. وقتی می‌گوییم این فیلسوف مزخرف نوشته است، ممکن است درست باشد و ممکن است یک فیلسوف مزخرف هم بنویسد اما کار فلسفی کرده است. مخالفت و موافقت با یک فیلسوف بعد از درک است. من معتقد نیستم که فلسفه کانت متعین است. من با کسانی که صحبت از مرگ مولف می‌کنند موافق هستم. فلسفه هم یک حدود و مرزهایی دارد که در آنها باید سیر کرد. اگر در آن ها سیر کنم منتقد هستم.